

I

A sárga tanyaépület a falu házeitől elkülönülve nyújtózkodik a Tisza felé. Udvarán a szomorúfűzek közül kiemelkedik egy hatalmasra nőtt diófa, mely emberemlékezet óta itt áll. Száraz ágai arra engednek következtetni, hogy élete utolsó éveit éli, – éppen úgy, mint a botjára támaszkodó, fekete kendős, hajlott hátú anyóka, aki a megállíthatatlanul hulló faleveleket gereblyézi össze. Időnként lehajol, s a levelek közt megbúvó diókat kopott szakajtójába dobja.

A folyó felől közeledő lovas kocsi zajára – amenynyire tud – felegyenesedik, s a szerszámnyélre támaszkodva vizslatja, ki járhat errefelé, de nem ismeri fel a közeledő sötétbarna, homlokán fehér foltos lovat.

– Hó, hó! – kiáltja a bakon ülő ember, megrántva a kantárszárat.

A ló engedelmesen megáll. Gazdája, zöld vászon kalapját megemelve beköszön az udvarra.

– Adjon isten jó napot Sára néném!

– Te vagy az Bandikám? – lép közelebb pislogva a kerítéshez az asszony. – Lecserélted a lovadat?

– Megvan a szürke is, de már nem dolgoztatom. Kiszolgált szegény, fájlalja a lábát.

– Látom, jól felpakoltál – mutat a fűzfavesszővel alaposan megrakott kocsira a mama. – Érdeemes még foglalkozni vele?

– Igen, a vásárban van keletje ősszel a kandallós kosaraknak. Most, hogy megnősültem, a párom, Kata is besegít. Ügyes keze van. A finomabb munkákat ő végzi.

– Jól jártál vele, Bandikám. A szülei is ebből éltek, de még a nagyszülők is, emlékszem. Volt kitől tanulnia.

A roskadozó istállóból jókora fekete, lompos kutya sündörög elő. Rövid vakkantással üdvözli az érkezőket. Látszik rajta, hogy felismeri a fiatalembert, találkoztak már sokszor. Gyakran jár erre nem csak vészőért, de halászni is. A nagyapjától örökölt ladikja itt van kikötve a közelben.

Farkcsóválva közeleg a kocsi felé. A lovat jobban szemügyre véve elbizonytalanodik, és mivel ismeretlen neki, ugatni kezdi, de gazdája lecsillapítja a házórzót.

– Sára néném, úgy nézem, vemhes ez az állat.

– Jól látod fiam, hamarosan meglesznek a kiskutyák. Nagy gond ez nekem. Nincs szívem vízbe fojtani őket, mint sokan megteszik. Fogalmam sincs, mit csinállok majd velük. Míg élt az uram, ő megoldotta mindig a kölykök elhelyezését.

Színtelen szemeit körbejáratja a hatalmas portán, melyen látszik a férfikéz hiánya. A faszerkezetes, nád-tetős szín borítását kikezdte az idő, az egykori halászladik roncsai és a használhatatlan, összekuszált hálók között kopott szerszámok, rozsdás kasza és egy férfigerék-pár váza árulkodik arról, hogy az egykori gazda nem csak földműveléssel, de halászattal is foglalkozott.

A fiatalember is észreveszi, hogy az enyészet kezd úrrá lenni az egykor szép, étellel teli udvaron, s meg is kérdi:

– Nincs már baromfi sem?

– Öt tyúkom van fiam – a tojás miatt –, de be kell zárnom őket, mert ide kapott a róka. Mind elvinné, ha szabadon lennének. Így legalább tojást nem kell vennem.

Abból a harmincnyolcezer forintból, amit kapok, tüzelőre nem futja. Ki kellene vágatni ezt a vén diófát, kitartana télen. Már alig van rajta termés – mutatja szakajtójában az apró, szinte mogyorónyi diókat.

– Nem szabad azt elhamarkodni nénéem – ingatja fejét Bandi. Nyáron nagyon hiányozna az árnyéka, higgye el. Az árterületről hamarosan lesz lehetőség

tűzifát szedni. Majd ha gyűjtök, gondolok magára is. Hozok annyit, hogy télen meg ne fagyjon – mondja, s barna szemeiből együttérzés, segítőkétség sugárzik.

– Azt hiszem, utolsó teemet töltöm itt. Múlt héten eljött a lányom és a vőm. Tudod, ők Cegléden laknak. Hívtak, hogy menjek hozzájuk végleg. Lenne nekem egy szoba-konyhás lakrész náluk a földszinten. Szép, nagy kétszintes házuk van a város peremén. Nehezen válok meg a tanyától. Itt éltem le az egész életemet, itt is születtem. Meg aztán a vőm nem szereti a kutyákat. Mondta, hogy Morzsit ne vigyem. Mit csináljak szerencsétlen állattal? Még csak hat éves. Sokáig élélhet.

– Erre ne legyen gondja, néném. Én befogadom. Ahol egy kutya elfér, ott kettőnek is akad hely.

További jó munkát, és jó egészséget! – int a kezével, és biztatón szól lovának:

– Gyí, Csillag!

A ló – mely addig türelmesen várakozott – nagy lendületet vesz, és elindul terhével a falu felé.

– Köszönöm, Bandikám, neked is minden jót – motyogja maga elé az asszony, de hangját elnyeli a szekér zaja.

2

Az ősz átvette a hatalmat a nyártól, és napról napra egyre inkább eluralkodott a tanyavilágban. Legjobb barátját, a szelet küldte, hogy szaggassa le a fákról az ágakhoz még ragaszkodó leveleket. Sára néni portáján a vén diófa már pőrén állt. A nádfedeles szín elérett tetejét megrongálta a legutóbbi vihar. A hatalmas udvaron, a nyár folyamán akadálytalanul magasra nőtt gaz most megdőlvé várt sorsára.

Szokatlanul nagy csend volt. A költöző madarak mind elvonultak, az istálló épületéhez lapult fecskefészeknek sem volt már lakója. A rozsdafarkú, és a barázdabillegető pár is úton volt új hazája felé, a gazdasszony szomorúan nézte az épület zugaiban elhagyott fészkeiket. Csak a rigók bukkantak fel néha a kerítés melletti tűztövis bokrokon, hogy megvizsgálják, érettek-e már a bogycsók.